

• POGOVOR Z NAŠIMA DELEGATOMA OB 13. KONGRESU ZKJ

V ospredju odgovornost

Polde Maček

Milan Kovačević

Ze skoraj mesec dni je minilo od 13. kongresa ZKJ. Prek dnevnega tiska, radija in televizije smo imeli priložnost spremljati dogajanja na tem najpomembnejšem srečanju jugoslovanskih komunistov. Kongresa v Beogradu sta se udeležila tudi dva delegata iz naše občine: Polde Maček iz Ljubljanske banke in Milan Kovačević iz SCT — tozda Mehanizacija. Z njima smo se o vtisih pogovarjali le nekaj dni po končanem kongresu.

ne delovnih sredstev, ko smo začeli iz nič obnavljati našo porušeno domovino. Tudi leta ekonomskih in političnih pritiskov — v času inforburoja in tudi kasneje — niso bila lahka.

Se je na kongresu izoblikovalo mnenje kako iz krize? Če imamo prej povedano pred očmi, se mi zdi, da je v sedanjem trenutku naš izhod iz krize mogoč in lažji, če bomo doumeli, da so problemi, ki so v tej družbi, naši problemi, da smo za mnoge krivi sami in da jih tudi premagamo lahko le sami, z naslonitvijo na svoje sile, na naše delovne ljudi. Tudi Vidoje Žarković, predsednik predsedstva ZKJ, je svoj referat končal s pozivom in prepričanjem hkrati, ko je dejal: »Tudi v tej veliki bitki bomo zmagali!«

Danes poznamo sovražnika: to je slab, neodgovoren odnos do dela, to so neizkoriščene delovne zmogljivosti, slaba investicijska politika, neupoštevanje in nasprotovanje ekonomskim zakonitostim, administrativna in voluntaristična politika v ekonomiji, birokratski etatizem na vseh ravneh, od občin do federacije, zapiranje v občinske in republiške meje, inflacija...

Kakšno bi torej bilo sporočilo kongresa? Katere naloge so zdaj pred komunisti? Zmaga v tej bitki je v našim rokah, a to zahteva od vseh komunistov, vseh delovnih ljudi v Jugoslaviji, da začnemo odločen boj za uresničitev dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, za boljše delo, za samoupravljanje in za dosledno uresničitev dogovorjenega. To je glavno sporočilo kongresa. Odločneji boj moramo napovedati slabemu delu in vsem drugim političnim, ekonomskim in družbenim življenju. Na čelu tega boja morajo biti komunisti in delovni ljudje, ki so pripravljeni dati vse od sebe za boljši jutri.

govoril o odgovornosti, ta pa je tudi v zvezi s spoštovanjem ustave in zakonov.

V kateri komisiji ste sodelovali? Zakaj ste se odločili prav zanjo? Sodeloval sem v komisiji za razpravo o odgovornosti, ker sem pričakoval, da bo prav v njej izrečnega marsikaj zanimivega, saj je z razvojem političnega sistema tesno povezan tudi naš družbeni in gospodarski razvoj.

Ze v enem od prejšnjih vprašanj ste pravzaprav odgovorili na to, kakšne naloge so zdaj pred komunisti. Predvsem ste poudarili strogo izvajanje vsega dogovorjenega. Pred mestno in občinskimi organizacijami je zdaj, da z ustreznimi metodami in načini mobilizirajo članstvo za uresničevanje dogovorjene politike in sklepov kongresa.

O problemih, izrečenih na tem kongresu, sem v teh dneh veliko razmišljal. Na kongresu so razpravljali tudi študentje o svojih težavah. Tudi jaz mislim, da bi morali prisluhniti mlajšim ljudem, jim dati možnost zaposlitve in ustvarjalnega dela. Niso oni krivi za zdajšnje neurejeno stanje v stanovanjskem gospodarstvu, šolstvu...

POLDE MAČEK: PREBRODILI SMO ŽE MARSIKATERE TEŽAVE

»Trinajsti kongres ZKJ je bil vrh vseh aktivnosti komunistov — od osnovnih in občinskih organizacij do kongresov v republikah in pokrajinah. Kongres je sprejel ocene in smeri nadaljnega delovanja Zveze komunistov, kot so bile predlagane v poročilih, referatu predsednika CK ZKJ in v osnutkih resolucij, ki jih je kongres dopolnil in verifical skupaj s pomembnim govorom predsednika ZKS Milana Kučana.«

Kako ste občutili vzdušje kongresa? Kongres je potekal delovno in vsak delegat, ki je imel srečo, da je prišel do besede, si je prizadeval, da bi kaj več povedal o problemih okolja, iz katerega izhaja, o problemih naše družbe, o stranpoteh in napakah, ki so nas privedle v kritično situacijo; obenem pa nanizal predloge za izhod iz tega stanja. Mnogi delegati so tudi pretiravali z ocenami kriznega stanja, dramaturgizirali sedanjost ekonomski položaj in odnose v federaciji. Imel sem občutek, da nekateri premalo vedo, kako težke čase smo že imeli na naši poti nacionalne osvoboditve in socialistične graditve. Nam komunistom in delovnim ljudem je bilo najtežje v narodnoosvobodilnem boju, nič lažje v prvih letih svobode, ko ni bilo ne kruha

val, da bi kaj več povedal o problemih okolja, iz katerega izhaja, o problemih naše družbe, o stranpoteh in napakah, ki so nas privedle v kritično situacijo; obenem pa nanizal predloge za izhod iz tega stanja. Mnogi delegati so tudi pretiravali z ocenami kriznega stanja, dramaturgizirali sedanjost ekonomski položaj in odnose v federaciji. Imel sem občutek, da nekateri premalo vedo, kako težke čase smo že imeli na naši poti nacionalne osvoboditve in socialistične graditve. Nam komunistom in delovnim ljudem je bilo najtežje v narodnoosvobodilnem boju, nič lažje v prvih letih svobode, ko ni bilo ne kruha

Med osnovne, celo prednostne naloge dispanzerja splošne medicine in dispanzerja za borce NOV sodi poleg dela v ordinacijah in nudenja nujne medicinske pomoči ob vsakem času tudi zdravljenje in nega obolelih na njihovih domovih.

Da bi to dejavnost čim bolj organizirano približali potrebam občanov, smo že maja 1985 rajonizirali območje občine po krajevnih skupnostih in za vsako določili skupino zdravstvenih delavcev, ki jo sestavlja zdravnik, zobozdravnik, patronažna medicinska sestra, medicinska sestra za strokovno nego, fizioterapevt in negovalka. Po potrebi je lahko skupina dopolnjena še z drugimi profili zdravstvenih delavcev.

Od maja 1985 do maja 1986 je bilo opravljenih 914 zdravniških obiskov, 1.434 obiskov patronažnih sester, 5.154 obiskov sester za strokovno nego, 5.332 intervencij negovalk, 852 obiskov fizioterapevtov in 192 obiskov laboranta, skupaj torej v 11 mesecih 13.878 intervencij ali v povprečju 1.261 na mesec. Z drugimi besedami: vsak dan opravijo člani skupine približno 50 obiskov na bolnikovem domu, kar ni malo. Pri tem niso upoštevani obiski zdravnikov, ki jih bolni občani kličejo na

MILAN KOVAČEVIČ: SPOŠTOVATI USTAVO, ZAKONE IN DOGOVORJENO

»Organizacija kongresa je bila po mojem mnenju zelo dobra. Kongres je potekal predvsem v delovnem in ne le v manifestativnem vzdušju, kot se je to dogajalo doslej. Da je bil to res delovni kongres, se vidi tudi po številu prijavljenih razpravljavcev in po vsebini razprav. Na tem kongresu je bilo namreč izrečenih največ kritik na račun delovanja našega sistema. Mogoče smo celo preveč kritizirali.« je menil Milan Kovačević.

Na kongresu je bilo povedano, kaj vse ni tako, kot bi moralo biti, bilo je tudi povedano, kako bi

»Optimist sem in mislim, da se stvari morajo urediti na bolje. Glede glavnih usmeritev se v Jugoslaviji ne razhajamo. Sodim pa, da sam kongres konkretnih naporov niti ni mogel dati, marveč morajo njegove usmeritve izvajati v strokovnih organih. Nekateri strukture se usmeritve doslej niso držale, niso spoštovale ustave in zakonov. Treba je doseči, da se vsi držimo zakonov in dogovorjenega; to je pot do rešitve. Tudi ta kongres je spre-

moralo biti. Bolj malo pa je bilo dorečenega o tem, kako to doseči.

Ze v enem od prejšnjih vprašanj ste pravzaprav odgovorili na to, kakšne naloge so zdaj pred komunisti. Predvsem ste poudarili strogo izvajanje vsega dogovorjenega. Pred mestno in občinskimi organizacijami je zdaj, da z ustreznimi metodami in načini mobilizirajo članstvo za uresničevanje dogovorjene politike in sklepov kongresa.

O problemih, izrečenih na tem kongresu, sem v teh dneh veliko razmišljal. Na kongresu so razpravljali tudi študentje o svojih težavah. Tudi jaz mislim, da bi morali prisluhniti mlajšim ljudem, jim dati možnost zaposlitve in ustvarjalnega dela. Niso oni krivi za zdajšnje neurejeno stanje v stanovanjskem gospodarstvu, šolstvu...

Bratstvo in enotnost v akciji

S kakšnimi vtisi so odhajali predstavniki Zveze rezervnih vojaških starešin Črne gore, potem ko so bili gostje občine Lj. Moste-Polje? Z njimi smo se pogovarjali pred odhodom v Kranj na vsejugoslovansko srečanje rezervnih vojaških starešin.

Zoran Radošević, štab teritorialne obrambe Tivat: Več takih srečanj bi moralo biti, ne samo rezervnih vojaških starešin. Predvsem je pri tem dragocena izmenjava izkušenj, prenašanje dobrih primerov dela. Tako bi lahko prišlo, recimo, do posveta o delu štabov teritorialne obrambe v obeh republikah.

Miljan Prelevič, učitelj iz Bara: Takšne izmenjave obiskov moramo vsekakor nadaljevati. Saj se bomo tako še bolj zblížali, spoznali drug drugega. Pri vas se da veliko videti — in veliko naučiti. Program je bil izredno. Predvsem pa tovarišvo med nami!

Zdravljenje in nega na bolnikovem domu

Željko Sindik, Tivat: Tokrat sem že drugič v Sloveniji. Lahko rečem samo vse najboljše o tem, kako ste organizirali naš sprejem, naše bivanje pri vas v svoji občini, ogled delovnih organizacij in pogovore. Gostiteljstvo se zahvaljujemo za ves trud, za koristne pogovore in izmenjavo izkušenj.

Dragutin Stojković, starešina JLA iz Titograda: Takšno tovariško druženje, medsebojno spoznavanje in seznanjanje z delom in izkušnjami je zame bratstvo in enotnost v akciji. Pohvala in zahvala gostiteljem, tovarišem iz občine in delovnih organizacij. Občinska organizacija ZRVS Lj. Moste-Polje je zelo dobra.

Vojko Radonjić, tehnolog, Titograd: Izredno lepo je tu, prisrčno ste nas sprejali, iskreno. Prepričan sem, da bomo še naprej v stikih, kajti izmenjava izkušenj je izredno pomembna. Ni je stvari pri vas, ki nas ne bi navdušila.

dom bodisi iz zdravstvenega doma ali iz službe nujne medicinske pomoči (SNMP). Priznati pa moramo, da v ta naš program še nismo uspeli vključiti enote Polje in njenih prebivalcev, in to predvsem zaradi razsežnega področja, premajhnega števila zdravnikov in drugih zdravstvenih delavcev, ki jih preko normativa ne smemo zaposliti; ni pa seveda vseeno, ali ima zdravnik svojih 2.500—3.000 pacientov v dveh, treh mestnih ulicah ali pa na širokem področju nekaj kilometrov. Še največja ovira so bili prevozi, kar smo sedaj uredili in upamo, da bodo v kratkem tudi za občane, ki stanujejo na območju enote Polje, zagotovljene enake možnosti pri zdravljenju in negi na domu.

V zvezi s tem pa še tole: Večina občanov se za zdravniške obiske obrača na našo službo nujne medicinske pomoči (SNMP), ki pa je — kot že ime samo pčove — organizirana le za neodložljive in zares nujne

zdravniške intervencije. Za zdravljenje na domu in obiske zdravnikov ob raznih bolezenskih stanjih so še vedno zadolženi zdravniki v zdravstvenih domovih, ki obiskov na poziv ne odklanjajo. Neutemeljeni pozivi na SNMP, ki niso nujni, pa to službo hromijo in zmanjšujejo njeno učinkovitost. Občane torej prosimo, da se za zdravniško pomoč ob boleznih obračajo na zdravnike v zdravstvenem domu in le v res nujnih primerih na SNMP.

Pri zdravljenju na domu pa pričakujemo pomoč in sodelovanje s KS oziroma njihovimi komisijami za zdravstvo, RK, društvom upokojencev in vsemi drugimi, ki jim skrbi za bolnega ne bi smela biti tuja in odveč.

Dogovarjanja so že v teku. Prav te dni bodo starejše občane obiskovali predstavniki socialnih komisij pri KS. Z anketiranjem želimo zbrati potrebe in želje glede socialnega in zdravstvenega varstva in nato tudi ukrepati, seveda v mejah možnosti. Naše geslo naj bo: Dodajmo življenje letom ter zdravje in leta življenju.

dr. VALTER KOSER, ZD Moste-Polje

ževane (otroci, ki se redno šolajo, invalidni otroci, starši brez dohodkov).

Za redne prejemke pa se ne štejejo prejemki po zveznih predpisih o vojaških invalidih (osebna in družinska invalidnina, dodatek za postrežbo in tujo pomoč, ortopedski dodatek), prejemki po zakonu o civilnih invalidih vojne (civilna invalidnina, dodatek za postrežbo in tujo pomoč) ter nekateri drugi prejemki (dodatek za postrežbo in tujo pomoč po predpisih skupnosti pokojninske invalidske zavarovanja).

Vsi prejemki se štejejo iz decembra preteklega leta, razen osebnega dohodka zakonca, pri katerem se šteje povprečni mesečni osebni dohodek iz preteklega leta.

Navedeni prejemki se ne upoštevajo v celotni višini, zato naj pojasnimo:

IV. V KAKŠNI VIŠINI SE UPOŠTEVAJO REDNI PREJEMKI?

Redni prejemki upravičenca se upoštevajo v 80%, prejemki zakonca in vzdrževanih družinskih članov pa v 50%.

V. NEKAJ PRIMEROV IZRČUNA PRAVICE DO INVALIDSKEGA DODATKA IN NJEGOVE VIŠINE

1. primer: Vojaški invalid prejema invalidnino, ima pa tudi starostno pokojnino, ki je decembra 1985 znašala 60.000 din. Živi z ženo, katere pokojnina iz decembra 1985 je znašala 50.000 din. Vojaška invalidnina upravičenca se ne šteje med redne prejemke, zato je pri izračunu pravice do invalidskega dodatka ne bomo upoštevali. Upoštevamo torej samo 80% osebne starostne pokojnine upravi-

J. Š. Gostje iz Črne gore so obiskali tudi Julon. (Foto: D. J.)

Socialna varnost borcev NOV in vojaških invalidov

Socialno varstvo borcev in vojaških invalidov temelji na načelu ustave SFRJ, da je le-to trajna obveznost naše družbe. To načelo sta prevzela tudi občinska skupščina in statut občine Ljubljana Moste-Polje. Skupščina ima v ta namen svoje delovno telo — komisijo za zadeve borcev NOV.

na rednih prejemkov niti jih nimajo njegovi družinski člani. V tem primeru je invalidski dodatek enak najnižji pokojnini za polno pokojninsko dobo (trenutno 34.502,12 din).

b) če imajo upravičenec in njegovi družinski člani redne prejemke (in ob izpolnjevanju pogojev iz 1. točke), lahko upravičenec pridobi pravico do invalidskega dodatka, če znesek (ki se dobi tako, da se seštejejo prejemki upravičenca, zakonca in vzdrževanih družinskih članov ter delijo nanje) ne presega zneska najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo 34.502,12 din.

Razlika med deležem prejemkov na upravičenca in zneskom najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo predstavlja invalidski dodatek.

Ker se vsi prejemki pri ugotavljanju pravice in določanju višine invalidskega dodatka ne upoštevajo, je treba pojasniti:

III. KATERI PREJEMKI SE UPOŠTEVAJO, JE TREBA POJASNITI: III. KATERI PREJEMKI SE UPOŠTEVAJO IN OD KDAJ?

Pri odmeri invalidskega dodatka se upoštevajo vsi redni prejemki upravičenca in njegovega zakonca (starostne, invalidske in družinske pokojnine, varstveni dodatek k pokojnini, katastrski dohodek od zemljišča, osebni dohodek zakonca ipd.), prejemki drugih družinskih članov pa le v primeru, če se štejejo za vzdr-

čenca, kar znese 48.000 din. Upoštevamo tudi 50% starostne pokojnine zakonca, kar znese 25.000 din. Dobljena zneska seštejemo in dobimo znesek 73.000 din ter ga delimo na dva družinska člana (upravičenca in njegovo ženo), tako da znaša delež na upravičenca 36.500 din.

Ker je dobljen znesek za 1.998 din (36.500 — 34.502) večji od zneska najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo (34.502), invalidski dodatek upravičencu ne gre.

2. primer: Družinska invalidska upravičenca živi sama in razen družinske invalidnine po padlem sinu v višini 10.225 din nima drugih rednih prejemkov (nima pokojnine ali katastrskega dohodka). Upravičenki gre invalidski dodatek v mesečnem znesku 34.502 din) polni invalidski dodatek), ker se družinska invalidnina po padlem sinu ne upošteva kot redni prejemek in se šteje, da je upravičenca brez rednih prejemkov.

3. primer: Vojaški invalid prejema poleg vojaške invalidnine, ki se ne šteje kot prejemek, tudi starostno pokojnino, ki je decembra 1985 znašala 60.000 din. Živi v skupnem gospodinjstvu z ženo, ki je brez rednih prejemkov. Izračun invalidskega dodatka: Upošteva se pokojnina upravičenca v višini 80%, kar znese 48.000 din. Ta znesek se deli na dva družinska člana (upravičenca in ženo) ter dobi znesek 24.000 din. Ker je dobljeni znesek manjši od zneska najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo (34.502 din) invalidu gre pravica do invalidskega dodatka.

Višina invalidskega dodatka se izračuna tako, da se od zneska najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo (34.502) odšteje delež dobljenih prejemkov na upravičenca (24.000 din), razlika pa predstavlja višina invalidskega dodatka, tj. 10.502 din (34.502 — 24.000 je 10.502).

Poleg pravice do invalidskega dodatka lahko upravičenci pod posebnimi, z zakonom določenimi pogoji uveljavijo tudi dodatek za postrežbo in tujo pomoč ter dodatek za samohranilce, ki znašata 60% najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo (v tem trenutku 20.701 din).

Če menite, da izpolnjujete navedene pogoje po zakonu o vojaških invalidih, vam svetujemo, da vložite pri službi za varstvo borcev in vojaških invalidov občine Ljubljana Moste-Polje ustrezno zahtevno (pismeno ali ustno na zapisnik). Zahtevi priložite pokojninski odredek iz decembra 1965 za vas in za zakonca, potrdila o morebitnih drugih rednih prejemkih (potrdilo o povprečnem osebnem dohodku zakonca, če je ta še v delovnem razmerju), druga potrdila in dokumentacijo pa bo po uradni dolžnosti priskrbel upravni organ, ki vodi postopek.

Služba za zadeve borcev in vojaških invalidov občine Ljubljana Moste-Polje ima sedež v Ljubljani, Proletarska c. 1, soba 48-I in ima uradne ure ob ponedeljkih, središč in petkih.

V naslednjem sestavku vas bo služba za zadeve borcev in vojaških invalidov seznanila z dopolnilnim varstvom borcev NOV in borcev drugih vojn.

LUCIJA ZUPAN, samostojna referentka za borce in vojaške invalide

Na podlagi navedenega načela je z zveznimi zakoni urejena temeljna varnost borcev in vojaških invalidov, določene so njihove temeljne pravice. Z zakonom o temeljnih pravicah vojaških invalidov in družin padlih borcev ter s podzakonskimi predpisi (uredbami, pravilniki, odloki) ureja federacija njihovo temeljno varstvo enotno za vso SFRJ. Poleg pogoja za pridobitev lastnosti vojaškega invalida določa zakon temeljne pravice: invalidnino, dodatek za postrežbo in tujo pomoč, ortopedski dodatek, stalni invalidski dodatek, zdravstveno varstvo, brezplačno in znižano vožnjo in posmrtnino.

Na področju pravic borcev je federacija uredila temeljne pravice zaposlenih udeležencev NOV (borčevski dodatek), španski borcev in udeležencev NOG Grčije, imetnikov partizanske spomenice 1941, narodnih herojev in odklovancev iz bivše Jugoslavije (pokojninski dodatek, letni prejemek za rekreacijo, zdravstveno varstvo, topliško — klimatsko zdravljenje).

S predpisi SR Slovenije je ureden dopolnilno varstvo borcev, vojaških invalidov in družin padlih borcev.

Med najvažnejšim dopolnilnim varstvom je varstvo vojaških invalidov, ki se izvaja po zakonu o vojaških invalidih.

Glede na to, da imamo v naši občini vojaške invalide in družinske in

validske upravičence, ki se niso uveljavili dopolnilnega varstva, predvsem pravice do invalidskega dodatka, bi v tem sestavku navedli pogoje in postopek za pridobitev invalidskega dodatka.

L. UPRAVIČENCI DO INVALIDSKEGA DODATKA SO

a) invalidi I. do V. skupine, ne glede na starost in zmožnost za delo

b) drugi vojaški invalidi in učenci družinske invalidnine, ki so dopolnili 60 let starosti (moški) oz. 50 let starosti (ženske) ali so popolnoma pridobitno nezmožni.

Vsi ti morajo izpolnjevati nadaljnja dva pogoja:

a) da niso v delovnem razmerju in da ne opravljajo samostojne gospodarske ali poklicne dejavnosti;

b) da del rednih prejemkov na upravičenca ne dosega osnove za invalidski dodatek (osnova je najnižja pokojnina za polno pokojninsko dobo).

Ker je izračun deleža rednih prejemkov za upravičenca nekoliko bolj zamotan, naj pojasnimo nekaj zadev.

IL KAKO SE UGOTOVITA PRAVICA DO INVALIDSKEGA DODATKA IN NJEGOVA VIŠINA?

a) Ob izpolnjevanju pogojev iz 1. točke lahko dobi pravico do invalidskega dodatka tisti upravičenec, ki